

Az OCiszt Generális Apát Pünkösdi Levele 2022

A közösségiség szinodalitása

Mikor február 10-én jelen voltam a Ciszterci Rend Szigorú Obszervanciájú ágának generális Káptalanján, Szent Skolasztika ünnepén, az új generális Apátjuk megválasztásának előestéjén, a szinodalitásról tartottam egy előadást, amely jó párbeszédet váltott ki az egybegyűltek között is és utána is. Később ezt az előadást felajánlottam a Kongregációs Káptalan számára, és rájöttem, hogy az egész Rend számára hasznos lehet, ha ismeri, azért is, hogy így készülünk föl a mi októberben tartandó Generális Káptalanunkra. Ezt úgy gondoltam, hogy ezt az előadást küldöm el pünkösdi levélként, hiszen talán éppen a szinodalitás az egyik ajándék, amit a Szentlélek kezdettől fogva ad az Egyháznak.

Ma Ferenc pápa arra hív bennünket, hogy fedezzük föl újra az Egyház szinodális természetét, mint egy megújult Pünkösdot, amely ami sebzett és üdvösségre és békére vágyakozó világunk új evangelizációját szolgálja. Csatlakozzunk hozzá, és Isten egész népéhez az elköteleződésnek ebben a vágyában, és imádkozzunk, hogy a Vigasztaló Lélek alakítson bennünket is, mint Máriát és az apostolokat, a Megváltó Krisztus alázatos szolgálivá és hűséges barátivá. Áldott Pünkösdot mindnyájatoknak!

A szinodalitás fölébresztése

Amióta Ferenc pápa elindította a szinodális folyamatot, emlékeztetve arra, hogy a szinodalitás az Egyház természetéhez tartozik, egyre inkább tudatosul bennem, hogy a mi bencés-ciszterci karizmánkra mennyire jellemző az egyházi szinodalitás. Tudjuk, hogy a Charta Caritatis a mi monasztikus családunk szinodális tudatának mily nagy mesterműve, és hogy első Atyáink mennyire szent Benedek Regulájából merítették ezt a szinodális gondolkodást és tapasztalatot. Arra döbbenek rá, hogy ez a tudatosítás és ez a tapasztalat, amelyre az Egyház, 60 évvel a Zsinat után, most ráébredni látszik, bennünk saját karizmánk tudatát és tapasztalatát ébreszti fel újra. A káptalanjainkon vagy más gyűléseink konkrét valóságában, a Rendjeink között és a Ciszterci Családban, vagy még tágabban, amikor a közösségeink törékenyegére és problémáira keressük a megoldásokat, például a rendes Vizitációkon, észrevesszük, hogy egyetlen megoldás sem adhat reményt, ha nem egy “közös útnak”, egy szinodális folyamatnak a kezdetét jelenti, amelyben egységre és erőre találunk Krisztus nyomában, aki “az Út, az Igazság és az Élet”, és aki arra hív, minket hogy szeretettel és bizalommal kövessük őt.

“Tamás azt mondta: „Uram, nem tudjuk, hova mégy, hát hogy ismerhetnénk az utat?” „Én vagyok az út, az igazság és az élet – válaszolta Jézus””(Jn 14,5-6).

Mi is mindig ezt kérdezzük magunktól: “Hogyan ismerhetnénk meg az utat”, az utat, amit ma kellene bejárnunk, talán sötétben, vagy ködben, talán amikor a régóta kialakított útjaink, amelyek biztonságot adtak, használhatatlannak mutatkoznak: az erőnkhez képest túl meredeknek, vagy túl csúszósoknak a sár miatt, amely sok hibánk vagy hűtlenségünk miatt rakódott rá. Oly sok híd leomlott, oly sok alagút betemetődött törmelékkel, oly sok ösvény túl veszélyessé vált ahhoz, hogy rálépjünk. Mindezzel szemben, Krisztus Tamásnak, az útját-vesztett apostolnak adott válasza világosan hangzik: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” És hozzáteszi: “Senki sem juthat el az Atyához, csak általam” (Jn 14,6).

Tomásnak, miként nekünk is, meg kell értenie, hogy eltévedésében nem egy új, használható és biztonságos út fölfedezésével talál megoldást, amely mint egy csoda megnyílik előtte, hanem egy jelenlévő Személy által, aki teljes bizonyossággal mondja: “Én vagyok az út!” És hirtelen Tamás és a többiek megértik, hogy az utat a látóhatárt, a jövőt kémlelve keresték. Keresték a sötétségben és a ködben elrejtőzött teret és időt, amikor pedig ott volt közvetlen előttük, ott volt velük, egy asztalnál ültek vele. Fölfogták, de egyelőre még nem nagyon értették, hogy az út egy Krisztussal megtett utat jelent, egy utazást, amely nem utak, hidak, alagutak és hegyi ösvények vagy sivatagi pályák építésével kezdődik, hanem úgy, hogy leülnek, mint Mária Betániában, egy asztalközösségbe Jézussal, és Őáltala, közösségben vannak az Atyával, a Szentlélekben.

A szinodalitás a közösségiségben kezdődik, abból táplálkozik és csak akkor marad igaz és gyümölcsöző, akkor marad keresztény, ha az út, amelyet magával von állandóan egy Krisztussal és Krisztusban a testvéreinkkel megtett út marad.

Menjetek ! Veletek vagyok.

Nemrég tudatosult bennem, hogy Máté Evangéliumának utolsó jelente éppen az Egyház szinodális folyamatának kezdetét írja le, annak minden szükséges elemével.

“A tizenegy tanítvány elment Galileába, arra a hegyre, ahova Jézus rendelte őket. Amint meglátták, leborultak előtte, bár néhányan kételkedtek. Jézus odalépett hozzájuk, és így szólt: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig.”” (Mt 28,16-20)

Jézus elküldi tanítványait minden nemzethez és egészen a föld végső határáig azzal a feladattal, hogy terjesszék el a szentháromságos közösséget az egész emberiségben, megkeresztelve minden embert az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Biztosítja őket arról, hogy velük marad, tehát közösségben ővelük, minden nap és mindig. Mindez mindjárt egy megkerülhetetlen jelleget ad a keresztény misszióknak: nem létezhet másként, csak úgy, ha a tanítványok közösségben vannak egymással. Jézus ugyanis azt mondja, “Menjetek!” : ez egy többszámú megfogalmazott küldetés, amelyet mindig egy egyházi “mi”-ként kell megélnünk, amely a Szentháromság három Személyének a nagy “MI”-jét közvetíti.

Földi élete folyamán is, Jézus soha nem küldött egyedül egy tanítványt misszióba, hanem mindig legalább kettesével. Úgy tűnik számomra, hogy az egyetlen alkalom, amikor egyedül engedett egy tanítványt elmenni, akkor volt, amikor, miután átnyújtotta neki a falatot, ezt mondta Júdásnak: “Amit tenni akarsz, tedd meg mielőbb!” (Jn 13,27). A többiek azt gondolták

hogy Júdás egy elvégzendő feladatot kapott Jézustól, de inkább a Sátán volt, aki belé költözött, és aki lökdöste őt, aki vezette a lépteit, aki elküldte őt egyedül, hogy árulja el Krisztus küldetését.

Nem csak praktikus szempontból, hogy egymásnak támaszai lehessenek, küldte Jézus a tanítványait kettesével. Hiszen, amikor elküldi őket, hatalmat ad nekik, hogy gyógyítsák a betegeket, őrizzék ki a gonoszlelkeket, támasszák föl halottakat, és hatalmat arra is, hogy túléljék, ha megmérgeznék őket, stb. Ha valakinek mindez a hatalom a birtokában van, még ha egyedül is van, legyőzhetetlennek kell lennie. Mi szüksége lenne testvéri támogatásra? Valójában azonban Jézus azt akarja, hogy a tanítványok küldetése egy a gyöngeségben megmutatkozó erőről tanúskodjék: "Menjetek! Úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé" (Lk 10,3), és azután hozzá teszi, hogy ne vigyenek magukkal se pénzt, se mindenféle tartalékot, vagy hasznos tárgyat a küldetéshez. Pedig azt mondta, hogy a munkás kevés (vö. Lk 10,2). Mégis ahelyett, hogy védelmet biztosítana nekik és fegyverzetet, ahelyett, hogy megengedné nekik, hogy egy kis sereget alkossanak, hogy megvédjék a biztonságukat, elküldi őket fegyver nélkül, védelem nélkül, eszközök nélkül, kitéve őket a vértanúságnak.

A küldetés lényege

Mindez rávilágít annak ez egyetlen dolognak a fontosságára, amelyet Jézus megenged, hogy magunkkal vigyünk a küldetésünkhöz: a testvéri szeretetre, a barátságra, a kölcsönös egymásra figyelésre, egyszóval **a kommúnióra**. A tanítványoknak nem azért van szükségük a közösségre, hogy erősek legyenek, vagy megoldják az úton fölmerülő nehézségeket, hanem éppen azért, hogy az evangéliumot hirdessék nem csak *beszélve* Krisztus eseményéről, hanem *átadva* azt, átadva annak élő, aktuális tapasztalatát, nem csak egy múltbeli tapasztalatot, vagy esetleg egy a jövőre megígért tapasztalatot. *A Krisztusban való testvéri közösség (kommúnió) a misszió lényege, az Egyház egész küldetésének a lényege, a monostorok küldetéséé is. A kommúnió az ok, a metódus és a cél; az Egyház küldetésének kiindulópontja, értelme és célja.*

Közvetlenül miután Júdás elhagyta az utolsó vacsora termét, Jézus így szólt az apostolokhoz, akik ott maradtak: "Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást! Amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást. Arról tudják majd meg rólatok, hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt." (Jn 13,34-35)

A kommúnió, a kölcsönös szeretet: az, hogy szeretjük egymást. Ez a szeretetnek az a tüze, amelyet Jézus meggyújtott a tanítványaiban, amelyet meggyújtott az Egyházban az által, hogy mindvégig szeretett minket, hogy megmosta a lábunkat, hogy beszélt nekünk az Atyáról, és hogy valóban közöttünk maradt.

A kommúnió és a misszió elválaszthatatlanságát Krisztusnak két egymáshoz hasonló szava fejezi ki és közöttük, mint két fal között játszódik az Úr halálának és föltámadásának egész húsvéti misztériuma:

« Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben. » (Jn 15, 9)

«Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.» Ezekkel a szavakkal rájuk lehelt, s így folytatta: „Vegyétek a Szentlelket!” » (Jn 20, 21-22)

A kommúnió ez a szentháromságos szeretet az Atya és a Fiú között a Szentlélek ajándékban, amely természeténél fogva ragyog. A kommúnió kommunikál. A kommúnió természeténél fogva kommunikáció. *A misszió pedig a kommúnió kommunikációja.* Kommúnió nélkül

nincsen misszió. A kommúnió a misszió lényegi alapja, szubsztanciája. Tehát egyedül a kommúnió a misszió alanya. Abban az értelemben, hogy ha nincs megtapasztalás a kommúnióról, a kommúnió valamely valóságáról, tehát a közösségről, akár csak két személy között is, egy együttlétről, egy "mi"-ről, ha mindez nincs meg, a misszió olyanná válna mint a többmillió éve kihúnyt csillagoknak a fénye, amely csak most jut el hozzánk. Tévednénk ezeknek a csillagoknak a létezését illetően. Valójában ennek a fénynek nincs többé forrása, nincs többé alapja, nincs többé alany, aki ragyoghatna.

Meghalni önmagunknak, hogy a kommúniónak éljünk

Menjetek... Kereszteljetek... Tanítsatok... "És én veletek vagyok minden nap a világ végéig" (Mt 28,19-20). Krisztus velünk kell, maradjon minden nap, szeretve bennünket, miként az Atya szereti őt, hogy táplálja a testvéri kommúniót és kiterjessze minden népre.

Az a benyomásom, hogy az Egyház missziójának nagy krízise, minden szinten, még a monasztikus Rendeknél is, nem annyira a missziós elköteleződés hiányának krízise, hanem pontosan a kommúnió krízise, Krisztus kommúniója megéléséé. És meg van a veszélye, hogy eltékozzunk a mai idők kegyelmét, ha nem értjük meg, *hogyan kell megtérnünk a kommúnióra, amelyet a szinodalitás kér tőlünk, hogy misszióként gyümölcsözőek legyünk.* Más szóval, az a benyomásom, hogy az Egyház misszióját élve, annak minden szintjén, nem annyira maga a misszió az, amitől félünk, hanem a kommúnió. Miért? Azért, mert ahhoz, hogy igazán megéljük a kommúniót, és nem csak úgy, mint egy külső döntést, vagy egy külsődleges elköteleződést, ahhoz belső megtérésre van szükség: egy olyan folyamatot kérnek tőlünk, amely mélységében megváltoztat bennünket. Maga a misszió is bizonyosan egy belső döntést igényel, a szeretetet kéri tőlünk, az áldozathozatalt, a képességet, hogy hirdessük, és tanúságot tegyünk róla egészen a vértanúságig. De leginkább a kommúnió az, amely önmagunk mély megtérésére hív, egy húsvéti természetű átmenetre, arra, hogy belépünk egy olyan életbe, amelyre egy meghaláson keresztül jutunk. Mert a kommúnió egy átmenetet kíván az "én"-ből a "mi"-re, egy átmenetet, amelyben az "én"-nek meg kell halnia, ahhoz hogy feltámadjon.

Nem válunk "mi"-vé az egyszerű összeadódás által, hanem csak a húsvéti átformálódás révén. Az "én" nem válik "mi"-vé egyszerűen az által, hogy más "én"-eket teszünk hozzá az én "énemhez", mit ahogyan más pénzérméket teszünk hozzá azokhoz, amelyekkel én rendelkezem. Jézus a búzamaz példabeszédét választotta annak magyarázatára, hogy hogyan megyünk át az "én"-ből a "mi"-re: "Bizony, bizony, mondom nektek: ha a búzaszem nem hull a földre, és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, az elveszíti, de aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örök életre." (Jn 12,24-25)

Jézus emlékeztet bennünket arra, hogy gyümölcsöt hozni abban áll, hogy "nem maradunk egyedül", tehát "mi"-vé válunk. Nem akkor vagyunk termékenyek, amikor erősek, szépek, intelligensek és sokan vagyunk. Akkor vagyunk termékenyek, ha éljük a kommúniót. Ha valaki úgy gondolja, azzal szereti az életét, ha szereti a saját individualizmusát, a saját komfortját, a saját hasznát, a saját érdekét, a saját dicsőségét, az elveszíti az életét. Ezért Jézus szó szerint azt kéri, hogy "gyűlöljük" nem annyira az életünket, hanem azt a hamis, egocentrikus és autonóm képet az életről, amelyet a bűn miatt magunkban hordozunk.

A kommúnió félelmet kelt, mert magában foglalja a meghalást önmagunknak. Amikor János azt írja első levelében: "Mi tudjuk, hogy a halálból átmentünk az életbe, mert szeretjük testvéreinket. Aki nem szeret, a halálban marad", akkor valójában azt érteti meg velünk, hogy

ahhoz, hogy a testvéri szeretet átvigyen bennünket a halálból az életre, meg kell halnunk annak a hamis életnek, amely önmagunk szeretetében áll.

A feltámadás fokozatai

Hogyan megy végbe ez az újjászületés a kommunióra, amely Krisztus jelenlétét és szeretetét sugározza?

Minél többet elmélkedem szent Benedek Reguláját, annál inkább megértem, hogy a krisztusi kommuniróa vezető megtérés folyamatát kínálja nekünk. Az egész Regula újra és újra felkínálja azokat a fokokat, amelyek segítségével növekedhetünk a kommunió életében, hogy átmenjünk a hamis elszigetelt "énünk" meghalása által az "énünk" húsvéti életére, amely a mi egyházi "mi"-nk ben valósul meg.

Ezért hasznosnak tűnik számomra, a Generális Káptalan szolgálatában és döntéseink, választásaink szolgálatában, hogy együtt elmélkedjük át a Regula rövid, de tömör 3. fejezetét, mert éppen a szinodalitásnak és a közösségi megkülönböztetésnek egy metódusát írja le. A testvérek tanácsra szóló összehívásáról beszél. A szó, amit használ pontosan a "konvokáció" és éppen ezért az "Ecclesia" kifejezés eredeti értelmére utal, ahogyan az ókori görög világban használták. Ez a népnek azt az összejövetelét jelentette, amelyben a közérdekű kérdéseket megvitatták és eldöntötték, és amelyen minden teljes jogú állampolgár részt vett, szólás és szavazati joggal. A szó etimológiája, ahogyan tudjátok, a *kaleo*, hívni, meghívni, összehívni igén alapszik, amelyet az *ek* előz meg, ami annyit jelent: ki, kifelé. Egy olyan összehívás gondolatát ébreszti, ahová kiválasztás alapján hívnak meg, egy olyan gyűlés gondolatát, ahová személy szerint, név szerint hívnak, kiválasztás vagy jog alapján, ahogyan az ókori Görögországban a polgárok gyűlésekor történt.

A keresztények átvették ezt a kifejezést a Krisztusban hívők közösségének, Izrael új népének megjelölésére, amely azért van összehívva, hogy a kommunió közössége legyen, mind liturgikus, mind szentségi módon, és a közös megkülönböztetés közössége, olyan döntések szolgálatában, amelyekben azért állapodnak meg, hogy együtt folytassák az utat Krisztusnak, lelkeink nagy és jó Pásztorának nyomában.

Amikor szerzetesek és szerzetes nővérek egy helyi közössége, vagy a közösségek közössége, mint a mi Rendjeink, összegyűlnek, meg kell újulnunk annak tudatában, hogy Egyház vagyunk, olyan személyek közössége, akiket Isten a Krisztusban való kommunió megélésére hívott meg és mindezt ki is kell fejeznünk, mint egy küldetést a jelen pillanatban, hozzáigazodva a körülményekhez, értelmezve az idők jeleit. Az apát, az előljáró felelőssége, hogy elsőként emlékezzen minderre és segítse a testvéreket, hogy a kommunió valódi szinodalitását gyakorolják.

Miként említettem, mindez egy megtérést kíván tőlünk, egy meghalást önmagunknak, mert kiváltképp így vannak meghívva az előljárók és a testvérek arra, hogy átmenjenek az autonóm "én"-ből a "mi"-be, tehát a kommunióban élő "én"-be, a testvéri "én"-be.

Szeretnék ezért szent Benedek Regulájának 3. fejezetében kiemelni három alapvető pontot, ahogyan mindez meg tud valósulni. Úgy tűnik számomra, hogy Benedek néhány alapvető dimenzióját írja itt le a kommunió szinodalitásának, amelyet mindnyájunknak el kell mélyítenünk és gyakorolnunk kell, manapság még inkább mint máskor, abban a helyzetben, amelyben ma az Egyházunk és szerzetes családjaink vannak. Ha úgy tűnik, hogy hiányzik belőlünk az életerő, az talán éppen azért van, mert nem fogadjuk el, hogy átmenjünk a halálból az életre a testvéri kommunió egy folyamata által.

1. Találkozni

Az első szempont, ami kirajzolódik, az annak fontossága, hogy mindnyájan együtt találkozzunk. "Hívja egybe az apát az egész közösséget" (RB 3,1). Nem helyénvaló, hogy elhagyjuk ennek fontosságát. Tapasztalom szolgálatomban, hogy a közösségek nehezen találkoznak, nehezen gyűlnek össze, nehezen jönnek össze, hogy megosszák egymással, ki mit gondol, ki mit él, ki mit tapasztal. Mégis, miként már mondtam, igazából ez az Egyház egyik alapvető jellemzője: a meghívottak gyülekezete, arra meghívott személyek gyülekezete, hogy közösséggé legyenek, egy "kongregáció", ahogyan szent Benedek itt a közösséget definiálja, tehát szó szerint egy nyáj, amely együtt van, és amely így fölismeri, hogy egyetlen pásztora van, miként Jézus mondja a János evangélium 10 fejezetében: "Én vagyok a jó pásztor, ismerem enyéimet, és enyéim is ismernek engem, mint ahogy az Atya ismer engem és én ismerem az Atyát. Életemet adom a juhokért. De más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Ezeket is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra, s egy nyáj lesz és egy pásztor." (Jn 10,14-16). Ahogyan azt az *Ubi caritasban* énekeljük: « *Congregavit nos in unum Christi amor* ».

Annak elhanyagolása, hogy találkozzunk, nem egy mai probléma: már az Ósegyházban is létezett, miként azt a Zsidókhöz írt levél leleplezi: "Legyen gondunk rá, hogy szeretetre és jótettekre buzdítsuk egymást. Összejöveteleinkről ne maradjunk el, mint némelyek szoktak, hanem annál inkább bátorítsuk egymást, minél közelebb érzitek a napot." (He 10,24-25)

Két okból szoktunk valamit elkerülni: vagy, mert nem tartjuk fontosnak, vagy mert félünk tőle. Egyre inkább az a benyomásom, hogy még a közömbösség mögött is egy félelem van, félelem a valóságtól, mert a találkozás, a testvéreinkkel való találkozás belemerít bennünket a másik valóságába, aki feltárja nekem a saját valóságomat, és ez félelmet kelt. Amikor azonban belegyözünk, amikor elhagyjuk az ellenállást és engedelmeskedünk a többiek valóságának azáltal, hogy valóban találkozzunk velük, olyankor általában a másik valósága a maga valódi szépségében mutatkozik meg, és ez jó számomra, egy "nagyon jó" valóság, miként Isten maga mondta, miután megteremtette Önmagához képest a másikat, aki az ember (vö. Ter 1,31).

Káin félt úgy élni, hogy állandóan belebotlott Ábel jóságába, ezért megölte őt. Ha kereste volna a találkozást a testvérel, ha beszélt volna vele, ha meghallgatta volna, fölfedezte volna, hogy Ábel társasága jót tett volna számára, megtanította volna jobban élni, mélyebb kapcsolatban lenni, nagylelkűbbnek lenni, nagyobb bizalommal lenni Isten iránt.

Mindig megrendít a jelenet, amikor Jákob hazatér feleségeivel, gyermekeivel, számos javával és megtudja, hogy Ézsau elébe jön. Nagyon megrémül. Már nem tudja, milyen taktikát alkalmazzon, milyen diplomáciai ügyeskedést találjon ki, hogy elrejtse egy valóságot, amit csak negatívnak és ellenségesnek tud elképzelni. Amikor azonban ott találja magát Ézsau előtt, ráébred, hogy a testvére szereti, hogy sír örömeiben, hogy viszontláthatja, megölelheti őt, és hogy elfelejtette mindazt a becsapást és ravaszságot, amit Jákob vele szemben cselekedett, kihasználva az ő nyers egyszerűségét.

"Jákob fölemelte szemét és körülnézett. Ott jött Ézsau négyszáz emberével. A gyerekeket elosztotta Lea, Ráchel és a két szolgáló között. A szolgálókat gyermekeivel az élre állította, utána Leát gyermekeivel, és végül Ráchelt Józseffel. Ő maga előre ment, és hétszer meghajolt a földig, amíg közel ért testvéréhez. Ézsau eléje sietett, megölelte, nyakába borult és sírt." (Ter 33,1-4)

Az Egyházban, a közösségeinkben nem csak akkor kellene összegyűlnünk, amikor az valami módon kötelező. Mindennek inkább egy szeretettel teli meghívásra adott szeretetvélő válasznak kellene lennie, mint mikor a példabeszédbeli király meghív a fia menyegzőjére (Mt 22,1). Mégis milyen nehéz vágyunk arra, hogy teljes szabadságban együtt legyünk! Gyakran mégis milyen kicsi a mi örömünk, hogy találkozhatunk a testvéreinkkel és nővéreinkkel! Gyakran egyáltalán nem vagyunk tudatában annak, hogy az Egyházban megélt találkozásnak, annak, hogy együtt vagyunk a közösségben, a Rendben, nincs semmiféle politikai, funkcionális vagy diplomáciai karaktere, hanem csak teológiai, mert ez a lényegi módja annak, hogy megvalósítsuk önmagunkban és közöttünk a Szentháromság egy Isten képét, akik vagyunk, és amelyre meg vagyunk hívva, hogy egyre inkább azzá váljunk. Ettől félni, vagy ezt gőgből elutasítani szó szerint "ördögi" dolog, mindez a "megosztó" műve, aki le akarja rombolni az emberben Isten képét, amelyet Krisztus újjáteremtett halálával és feltámadásával és a pünkösdi Lélek ajándékával.

Azok a személyek és közösségek, akik elfogadják, hogy találkozzanak egymással, megnyílnak a közösségiség csodájának meglepetésére, amelyet a Lélek mindig meg akar valósítani közöttünk.

2. Mindenkit meghallgatni

A második szempont, amelyet szent Benedek a Regula 3. fejezetében aláhúz, és amely közvetlenül kapcsolódik az elsőhöz, az, hogy mindnyájan meg kell, hallgassuk egymást. Nem egyedül az apátnak kell figyelemmel hallgatnia, hiszen ehhez nem kellene összehívnia az egész közösséget, elég volna beszélnie az összes testvérrel és mindenkit külön megkérnie, hogy mondja el, amit gondol. De nem, fontos, hogy a közösség minden tagja együtt hallgassa meg az egész közösséget. Az Egyházban egymást meghallgatni nem annyira csupán egy konzultáció, a vélemények kikérése, hanem sokkal inkább a javainkban való osztozás.

Szent Benedek hangsúlyozza, hogy minden testvért meg kell hallgatni, még a legfiatalabbat is, tehát az utolsót is, mert annak megismerése, ami a legjobb, amit Isten kér tőlünk, olyan konszenzus, amelyet egymásba illeszkedő láncszemek formájában kapunk meg, és csak amikor az utolsó láncszem is csatlakozott az elsőhöz, csak akkor alakul ki a lánc, amely szép és erős.

A meghallgatás, amelyről szent Benedek beszél nem demokratikus jogok kérdése: teológiai jelentősége van. "Azért mondjuk, hogy mindnyájukat hívja meg a tanácsra, mivel gyakran a fiatalabbnak nyilatkoztatja ki az Úr azt, ami jobb" (RB 3,3). Isten meghallgatásáról van szó, és Istent meghallva biztosan tudhatjuk "azt, ami jobb", ami igazán jó, igaz és szép számunkra.

Így annak tudata, hogy Isten különösen is előnybe részesíti a kisebbeket, az utolsókat, a szemünkben vagy a világ szemében kevésbé fontosakat, nem csak a meghallgatás, hanem a beszéd szabályává is válik. Minden testvér arra van meghívva, hogy kicsivé váljon, "utolsóvá", az utolsó helyet foglalja el az Ige megosztásának lakomáján: "A testvérek pedig adjanak alázatosan, teljes alárendeltséggel tanácsot, nézetüket pedig makacsul védeni ne merészeljék" (3,4). Itt is annak tudatosításáról van szó, hogy ami megnyit bennünket az igazságra, az nem önmagunk állítása, a mi *egónk* hangsúlyozása, hanem a "mi", a kommúnió állítása. Csak az a szó, amelyet egy a "mi"-ért önmagát fölláldozó "én" mond ki, csak az lehet Isten szavának visszhangja, Isten jó akartának visszhangja, aki a legjobbat akarja nekünk. Az "én" ugyanis, amely fölláldozza magát a "mi"-nek, kitágul, nagyobbá válik, olyannyira, hogy szava Isten szavává válik, akarata Isten akaratává.

Egymásnak ez a kölcsönös, alázatos meghallgatása a kommúnió növekedését szolgálja, nem csupán a legjobb döntések meghozatalát. A probléma nem az, hogy mindig jól döntsünk, hanem az, hogy növeljük az egyetértést, a közösség “együtt érzését”, amely azon a “*consensus fidei*”-n alapul, amelyet a Szentlélek értet meg velünk, amikor megtapasztaljuk, hogy Isten Igéje ugyan azt a szeretet hozza mozgásba bennünk és közöttünk Krisztus iránt, aki az Út, az Igazság és az Élet. „Hát nem lángolt a szívünk – mondták –, amikor beszélt az úton és kifejtette az Írásokat?” (Lk 24,32). Ennek megtapasztalására vagyunk meghívva minden nap együtt, mert a feltámadt Úr jelen maradt, továbbra is beszél hozzánk és velünk halad az úton.

3. A szinodális tekintély : egy gondolkodó szív

A harmadik szempont, véleményem szerint alapvető ahhoz, hogy megéljük a felelősséget és valódi “tekintély” legyünk, tehát képesek legyünk arra, hogy segítsük a közösség növekedését a kommúnióban és a misszióban, amelyre Krisztus hívja. Szent Benedek arra kéri az apátot: “És miután meghallgatta a testvérek tanácsát, mérlegelje magában, s amit hasznosabbnak ítél, azt cselekedje.” (RB 3,2)

« *Audiens consilium fratrum tractet apud se et quod utilius iudicaverit faciat* » : ezt a mondatot megéri átélmedkedni. Az előljáró arra hivatott, hogy döntsön és cselekedjék, ez az ő felelőssége és nem szabad ez alól fölmentenie magát. Itt azonban, szent Benedek segít megértenünk, hogy a jó döntés és a jó cselekvés egy felelős részéről, a szív és a kéz bölcsessége, ahogyan Dávid 77. zsoltára mondja - “szívének egyszerűségében legeltette, s hozzáértő kézzel vezette” - mindez *annak a szívben való visszhangjából fakad, amit a testvéreinktől hallunk.*

« *Audiens consilium fratrum tractet apud se* ». Mintha szent Lukácsot hallanánk, amikor azt mondja: “Mária meg mind emlékezetébe véste szavaikat és szívében elgondolkodott rajtuk” (Lk 2,19). Mária rá tudott állni Isten hallgatására úgy, hogy meghallgatta az egyszerű pásztorok szavait, akik a Gyermekek imádásra jöttek. Az apát hasonló dologra van meghívva, meghallgatva minden testvérét, egészen a legkisebbig.

Ez az elmélkedés “*apud se*”, ez a szívvel való elmélkedés, úgymond a “*habitare secum*”-unkban, mindazon, amit a többiektől hallunk, talán, akkor is ha rejtett, ez a kommúnió szinodalitásának legfontosabb szempontja, és úgy gondolom, hogy mindez nem csak az előljárótól kívántatik meg, hanem mindenkitől. Ha a megosztott szó nem száll le egészen a szívbeli elmélkedésig, megvan a veszélye annak, hogy csak egy egyszerű ötlet marad, egy információ. Nem válik földbe hulló maggá, amely sok gyümölcsöt terem, talán csak hosszú várakozás után. Ebben a belső, csendes elmélkedésben, amelyet az imádságban élünk meg, az egymással megosztott szavak életre kelnek, termékennyé válnak, eseményekké, új valóságokká, az új élet folyamatává.

Gyakran tapasztalom, hogy a szinodalitásnak ez a szintje hiányzik bennem és sok előljárónál is. Azonban ha hiányzik ez “a magunkban átélmedkedése” a szavaknak, amelyeket egymással megosztunk, akkor megmaradunk az egyházi és közösségi életnek, Rendünk életének egy pusztán politikai vagy ideológiai szintjén és így az egyházi élet törékeny és szétszórt marad, valódi egység nélkül, kitéve mindenféle hatalmi harcoknak.

Etty Hillesum a Westerbork-i koncentrációs táborban írja, miután meghallgatta társainak éjszakai siránkozását: “Szeretnék egy egész koncentrációs tábor gondolkodó szíve lenni” (Napló, 1942. október 3). Igen, erről van szó. Meghallgatni egymást, odaajándékozni a testvéreink szavainak, panaszkodásainak, tanácsainak, gondolatainak és terveinek a mi meghallgató, gondolkodó, elmélkedő szívünket, mintha földet adnánk a szavaknak, ahol kisarjadhathatnak és gyümölcsöt hozhatnak Isten Országának.

A mindenható szeretet

Nem tudom lezárni ezt az elmélkedést, anélkül, hogy ne gondolnék szent Skolasztikára és az ő utolsó találkozására testvérével Benedekkel (Nagy Szent Gergely, Dialógusok, II, 33). Skolasztika és Benedek az éves testvéri "szinódusukat" tartották, amelynek során dicsérték Istent és a napot "jámbor beszélgetésben" töltötték. Amikor leszállt az éj, Skolasztika erősen kérlelte testvérét, hogy folytassák ezt a beszélgetést reggelig, hogy "hadd beszélgessenek a mennyei élet örömeiről". Benedek nem akarta meghallgatni a kérést a monasztikus fegyelem iránti szigorú hűsége miatt. Tudjuk, hogy szent Skolasztika imádsága hogyan váltott ki heves vihart, amely arra kényszerítette Benedeket, hogy vele maradjon. "Átvirrasztották az egész éjszakát, és lelki beszélgetéssel kölcsönösen felüdítették egymást".

Amikor Benedek szemére vetette Skolasztikának, hogy ilyen rendellenes helyzetbe hozta, nővére az ő jól ismert mondatával felelt: "Nézd, kértelek téged, s te nem hallgattál rám. Aztán kértem az én Istenemet, és ő meghallgatott engem!"

Szent Gergelynek nagy és szűkszavú végső kommentárja a következő: "Nemde megmondta Szent János, hogy Isten a szeretet? Nagyon igazságos tehát, hogy az győzött, aki jobban szeretett."

Ez a jelenet arra emlékeztet bennünket, hogy minden szinodális és testvéri folyamat valódi beteljesedése nem csak a szavakban és a döntésekben való egyetértés, hanem a szeretetben való konszenzus, a kommúnió konszenzusa Isten szeretetében. Gyakran nem jutunk el oda, hogy valóban meghallgassuk egymást, hogy mindvégig együtt haladjunk és még kevésbé oda, hogy szeressük egymást. Isten azonban mindent helyreállít, megújítja a kommúniót, segít folytatni az utat mindenható szeretetet ajándékozva azoknak, akik kérik őt és mint "Urukat" szeretik őt.

"Kértem az én Uramat és ő meghallgatott".

A szent Ars-i Plébános egy egyszerű, de mély gondolatában ezt mondja: "A mi Urunk kedvét leli abban, hogy megtegye azok akaratát, akik szeretik őt." Isten meghallgatja azokat, akik szeretik, engedelmeskedik a mi koldus szeretetünknek. Talán túl gyakran elfelejtjük szeretni Krisztust, hogy megadhassa nekünk azt az ajándékot, hogy együtt haladjunk az ő szeretetében.